

چرا چپ‌دست می‌شوید؟

چپ‌دستی به معنای ترجیح استفاده از دست چپ نسبت به دست راست در انجام فعالیت‌های روزمره مانند نوشتن است. بررسی‌های گوناگون نشان داده است که 11 درصد جمعیت جهان چپ دست هستند.

چپ‌دستی به معنای ترجیح استفاده از دست چپ نسبت به دست راست در انجام فعالیت‌های روزمره مانند نوشتن است. بررسی‌های گوناگون نشان داده است که 11 درصد جمعیت جهان چپ دست هستند.

اما علت چپ‌دستی چیست؟ شواهد فزاینده حاکی از آن است که ژنتیک نقشی در این زمینه دارد. اما مانند بسیاری از صفات دیگر ترجیح استفاده از یک دست نیز احتمالا در نتیجه تقابل پیچیده‌ای میان ژن‌ها و محیط است.

افراد چپ‌دست با احتمال بیشتر دارای بستگانی هستند که چپ‌دست هستند. و پژوهشگران در حال جستجو برای یافتن ژن یا مجموعه‌ای از ژن‌ها هستند که باعث ترجیح استفاده از یک دست نسبت به دست دیگر می‌شوند.

اغلب دانشمندان موافق هستند که ترجیح استفاده از یک دست به صورت یک طیف وجود دارد، از راست‌دستی مطلق تا چپ‌دستی مطلق.

برای همین است که برخی افراد برای مثال توپ بولینگ را با دست چپ پرتاب می‌کنند ولی قاشق را با دست راست می‌گیرند. اما افرادی که واقعا "دودستی" باشند، یعنی هیچ ترجیحی به استفاده از یک دست نشان دهند، بسیار نادر هستند.

چپ‌دست‌ها برای مدت طولانی تحت فشار بوده‌اند و رنج کشیده‌اند. در هند و اندونزی خوردن غذا با دست چپ غیرموردبانه محسوب می‌شود. نوشتن حروف تصویری الفبای چینی ب دست چپ بسیار سخت است.

مدت درازی از زمانی نمی‌گذرد که معلمان مدرسه ابتدایی با چوب روی دست دانش‌آموزانی می‌زدند که با دست چپ می‌نوشتند.

انسان‌ها این توانایی را نشان داده‌اند که در صورت آسیب دیدن دست، در صورتی که برای انجام یک کار دستی لازم باشد، یا در مواجهه با فشار فرهنگی استفاده از دست غیرترجیحی‌شان را یاد بگیرند.

نکته جالب این است چپ‌دستی یک صفت منحصر به فرد انسان است. در شمپانزه‌ها و گوریل‌ها ترجیح به استفاده از یک دست به دست دیگر مشاهده نمی‌شود.

به نظر می‌رسد که چپ‌دستی به همراه سایر خصوصیات منحصر به انسان‌ها- از جمله زبان تکامل یافته باشد.

در اغلب افراد پردازش زبان در طرف چپ مغز آنها انجام می‌شود، یعنی نیمکره‌ای که طرف راست بدن را هم کنترل می‌کند، و احتمالا انسان‌ها از چند صد هزار سال قبل که سخن گفتن را آغاز کرده‌اند، اینگونه بوده‌اند. هر چه که باعث شده است طرف چپ مغز مسئول کنترل زبان شود، احتمالا نقشی در غالب شدن نیمکره راست مغز هم داشته است.

گرچه هنوز ژن خاصی در زمینه کشف نشده است، اما دانشمندان توافق دارند که احتمالا ترجیح استفاده از یک دست به دست دیگر به ارث می‌رسد. والدین چپ‌دست با احتمال بسیار بیشتری ممکن است کودکان چپ‌دست داشته باشند، و این کودکان ترجیح استفاده از دست چپ را از درون رحم و دوران جنینی آغاز می‌کنند.

تحقیقات اخیر بیانگر آن است که ضمن رشد و نمو، دو طرف مغز در واقع برای کنترل اختصاصی برخی از کارکردها برای مثال دست ترجیحی فرد، "به مبارزه می‌پردازند" و در اغلب موارد طرف چپ مغز (که نیمه راست بدن را کنترل می‌کند) پیروز می‌شود.

اما جالب اینکه حتی هنگامی که طرف راست مغز برنده می‌شود و فرد چپ‌دست می‌شود، باز هم طرف چپ مغز در انجام برخی از وظایف سهیم است. به این ترتیب در حالی که افراد راست دست معمولا به طور انحصاری طرف چپ مغز مسئول پردازش زبان است، در افراد چپ‌دست گرچه پردازش زبان عمدتا در طرف راست مغز انجام می‌شود، طرف چپ مغز هم تا حدی در زبان دخیل باقی

می‌ماند.

برخی از پژوهشگران می‌گویند این شکل ارتباطات عصبی در افراد چپ‌دست ممکن است این افراد در برخی از مهارت‌ها که برای رهبری مورد نیاز است، تواناتر کند.